

Türkiye Gündeminden Uzaklaşan AB'nin Karmaşık Gündeminde Neler Var?

Türkiye'de Avrupa Birliği (AB) konusu, taraflar arasındaki ilişkilerin seyri ne olursa olsun genelde hep Birlik'in Türkiye ile ilişkileri bağlamında tartışılıyor. Taraflar arasındaki ilişkilerin iyi olduğu zamanlarda bile AB'nin kendi sorunları ve geleceği gibi konular hemen hemen hiç tartışılmazken, ilişkilerin hiç de parlak olmadığı bu günlerde, AB'nin kendi sorunları bir yana, Türkiye ile ilişkileri bile eskisi kadar gündemde değil. Oysa AB katılım sürecinin, AB perspektifinin Türkiye'nin geleceği açısından taşıdığı önemin bilincinde olan ve Türkiye'nin AB'nin geleceğinde önemli bir rol oynayacağına inanan kişilerin AB'nin güncel sorunları ve geleceği konusunda kafa yorması ve görüş bildirmesi önemli.

Şöyle bir bakıldığında mali kriz ve Avro sistemine etkisi AB gündeminde belirgin rol oynuyor. Peki, bunların yanı sıra AB yetkililerinin kafasını hangi konular meşgul ediyor ve Türkiye'nin AB tartışmalarında yeri var mı?

Geçen hafta İngiltere'de Ditchley Park'ta AB, AB'nin geleceği ve bu bağlamda Türkiye ile ilişkileri konuları ele alındı. Türkiye'den de temsilci davet edilen bu toplantının katılımcıları arasında Rusya ve AB'den siyasetçiler, diplomatlar, AB kurumlarının üst düzey yöneticileri, önemli Avrupa gazetelerinin genel yayın yönetmenleri, akademisyenler, Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ve Kanada'nın diplomatları vardı.

AB'yi yıllardır izlemekte olan gözlemciler açısından toplantıda ele alınan hususların çok da yeni konular olmadığı söylenebilir. Ancak, AB'nin gelişim sürecinde birçok konunun boyut değiştirmiş ve gündeme uyarlanmış olarak ele alındığına da şüphe yok.

¹ <http://www.tepav.org.tr/tr/ekibimiz/s/1155/Nilgun+Arisan+Eralp>

Avro Krizi

AB'nin acil gündeminde kapsadığı yer açısından en hararetle tartışılan konuların başında Avro krizi ve krizin Avro sistemi ve AB üstündeki etkisi geliyor. AB'nin tarihinin en ciddi mali krizini geçirdiği ve Avro sisteminin önemli bir sarsıntı geçirdiği herkes tarafından kabul görmekle birlikte, Türkiye'deki algının aksine hiç kimse bu kriz yüzünden AB'nin sonunun geldiğini düşünmüyor.

Aksine, AB'nin tüm tarihi boyunca belirli bir gelişme stratejisine sahip olmaktan ziyade, karşılaştığı krizleri çözerek, daha ileri bütünleşme aşamalarına geçtiği ve bir tür "doğaçlama" yoluyla ilerlediği konusunda oluşan görüş birliği Avro krizinin AB için yeni bir fırsat olabileceği konusuna da yansımış durumda.

AB'nin Almanya ve Fransa liderliğindeki kriz yönetiminde hiç de başarısız sayılmayacağı sıkça vurgulanıyor. Geçen yıl ciddi bir mali krize giren Yunanistan için Uluslararası Para Fonu işbirliği ile hemen bir kurtarma planı hazırlandığı, iflas eden diğer üye ülke ekonomilerini – İrlanda ve en son olarak Portekiz- kurtarmak için daimi bir istikrar fonu oluşturularak bu fona 440 milyar Avro'luk bir kaynak ayrıldığı, üye ülkelerin mali politikalarında istikrar ve uyum sağlamak için oluşturulan Avrupa İstikrar ve Büyüme Paktının, "Avro Paketi" olarak yenilenerek makroekonomik politikaların gözetimi için yeni bir ekonomik yönetim mekanizması kurulduğu AB'nin kriz yönetiminin başarılarının somut göstergesi olarak ortaya konulmakta.

Ancak bütün bunlara karşın, Ekonomik ve Parasal Birlik (EPB)'in temel çelişkisinin hala giderilemediği konusunda birçok kişi arasında görüş birliği var. Bu temel çelişki EPB koşulları gereğince, parasal politika ve döviz kuru politikası alanında egemenliğin tamamen Avrupa Merkez Bankası'na devredildiği bir yapılanmada, ekonomik/mali politikalarda gerekli koordinasyonun yasal ve kurumsal altyapısının sağlam olmayışı. Bu eksikliği giderebilmek için AB, EPB içinde yer alan ülkelerin maliye politikası başta olmak üzere diğer ekonomi politikalarında yaklaşım sağlanması için 1997 yılında bir "İstikrar ve Büyüme Paketi" üzerinde anlaşmıştı. Bu Paket gereğince üye ülkeler orta vadede dengeli bir kamu finansman politikası izleyerek aşırı bütçe açıklarının oluşmasını engellemeye çalışacaklardı. Ancak zaman içinde bu koşulun başta EPB'nin kurucu ülkeleri olan Fransa ve Almanya olmak üzere çeşitli AB ülkeleri tarafından ihlal edilmesine rağmen bu ülkelere hiç bir yaptırım uygulanmayarak, EPB içinde mali politikaların parasal politikalar kadar ağırlık taşımadığı uygulamada da ispatlanmış oldu. AB şimdi bu eksikliği giderebilmek için yeni bir paketi, "Avro Paketi" oluşturdu.

AB'nin gündeminde, EPB içindeki ülkelere mali disiplin getirmek için "İstikrar ve Büyüme Paketi"nin yerini alan "Avro Paketi"nin de yasal bağlayıcılığı olmadığı için önemli bir gelişme sayılmayacağı, sadece mali disiplin yönünde oluşan siyasi iradenin bir göstergesi olduğu da geniş kabul gören bir eleştiridir.

Yeni Bir Antlaşma Değişikliği Olacak mı?

1 Aralık 2009'da yürürlüğe giren Lizbon Antlaşması'nın daimi bir İstikrar Fonu oluşturulması – mevcut Avrupa Mali İstikrar Fonu 2013 yılında sona erecek- için yetersiz kaldığı, krize giren ülkelerin kurtarılması için gerekli yasal zemini sağlamadığı ve bu nedenle bir antlaşma değişikliğine ihtiyaç olduğu özellikle Almanya tarafından sıklıkla gündeme getirilmekte. Görünürde üye ülkeler arasında bu konuda temel bir anlaşmazlık yok.

Ancak "reform yorgunu" ve 27 üyeli AB'nin yeni bir antlaşmanın gerektirdiği uzun ve zahmetli onay sürecini tamamlayarak yeni bir antlaşma değişikliğini gerçekleştirmesi zor gözüküyor. Bu arada, bazı üye ülkelerin verecekleri onayı bazı taleplerinin önkoşulu hale getirmesi olasılığı bulunduğundan – *Lizbon Antlaşması'nın onay sürecinde İrlanda ve Çek Cumhuriyeti gibi üye ülkeler bu yöntemi uygulamıştı* – olası bir antlaşma değişikliği pek mümkün gözüküyor.

Lizbon Antlaşması'nın AB'nin Karar Alma Mekanizmasına Etkisi Nedir?

Lizbon Antlaşması'nın etkilerinin değerlendirilebilmesi için henüz erken olduğu, Antlaşma yürürlüğe gireli 1.5 yıl bile olmadığı ve bu sürede AB gündeminin daha çok Avro krizinin etkisi altında kaldığı genel kabul görmekle birlikte, Lizbon Antlaşması'nın iddia edildiği gibi çok önemli bir antlaşma olmadığı, AB'ye 27 üyeli etkin bir karar alma mekanizması sağlamadığı, AB karar alma mekanizmasına çok ciddi değişiklikler getirmediği ve kurumlar arasındaki güç dağılımında ciddi bir değişikliğe yol açmadığı tartışılan önemli konular arasında.

Gene de, genel bir değerlendirme yapıldığında Lizbon Antlaşması'ndan Avrupa Parlamentosu ve AB Konseyi (AB Devlet ve Hükümet Başkanları) olmak üzere sadece iki kurumun kazançlı çıktığı, Avrupa Komisyonu'nun zayıflayarak daha çok bir sekreteryaya niteliği kazandığı konusunda görüş birliği var. Avrupa Parlamentosu'nun ortak karar alma mekanizmasının kapsamının genişletilmesi sonucunda birçok alanda AB Bakanlar Konseyi ile karar alma yetkisini paylaştığı, AB Konseyi'nin de krizin de etkisiyle AB'nin sorunlarının çözülmesinde daha fazla rol oynamaya başladığı bir gerçek.

Ancak AB Konseyi'nin başarısında, oluşturulan daimi başkanlık sisteminin (*Başkan Herman Van Rompuy*) uzlaştırıcı işlevinin mi, yoksa AB tarihinin en önemli mali krizi ve Ortadoğu ile Kuzey Afrika'daki olaylar sonucunda büyük üye ülkelerin acil kararlar vererek bu kararları diğer ülkelere bir şekilde dikte etmesinin mi rol oynadığı tartışılan hususlardan biri. AB Konseyi'nin etkinliğinin arkasındaki nedenlerden birisinin de "kapalı kapılar arkasında" çalışması olduğu belirtiliyor ki, bu da kurumun - özellikle AB vatandaşları nezdinde- meşruiyetinin sorgulanmasına yol açıyor. Ayrıca AB Konseyi'nin çalışma yönteminin saydam olmamasının bir imaj sorunu ortaya çıkardığı da tartışılıyor.

Avrupa Parlamentosu'nun karar alma mekanizmasında artan rolüne, üye devletlerde özellikle vatandaşlar arasında Avrupa Parlamentosu'nun bir "meşruiyet" sorunu bulunduğu, bu nedenle Parlamento'ya üye devletlerde yapılan doğrudan seçimlerin çok ilgi görmediği tartışılmakta. Lizbon Antlaşması ile ulusal parlamentolara karar alma mekanizmasında verilen rolün yeterli olup olmadığı da bu bağlamda tartışılıyor. Lizbon Antlaşması'na göre ulusal parlamentoların üçte biri hazırlanmakta olan bir AB mevzuat taslağına itiraz edebiliyorlar (*AB literatüründe buna "sarı kart gösterme" deniliyor*) ve bu durumda taslağı hazırlayan Avrupa Komisyonu taslağı gözden geçirme kararı verebiliyor, ulusal parlamentoların basit çoğunluğunun bu itirazı sürdürmesi halinde Komisyon gerekçelendirilmiş itirazı konuyu karara bağlayacak Konsey ve Parlamento'ya iletiyor. "Erken uyarı sistemi" adı verilen bir yöntemle Ulusal Parlamentoların AB karar alma mekanizmasına ne kadar etkin katıldığı sorgulanıyor. Çünkü ulusal parlamentolar bu itirazlarını 8 hafta gibi kısa bir sürede ve de İngilizce metin üzerinde çalışarak iletmek zorundalar. Ulusal Parlamentoların hala AB gündemine uzak olduğu, gerçek gündem hakkındaki bilgilerinin sınırlılığı birçok kişi tarafından gündeme getiriliyor.

AB'de Kararları Kim Alıyor?

Lizbon Antlaşması'nın AB karar alma mekanizmasını 27 üyeli bir Birlik'e hazır hale getirmedeği üzerinde hemen hemen herkes hemfikir. 27 AB üye devletinin katılım sağladığı etkin bir karar mekanizmasından bahsetmek çok kolay gözüküyor. Önemli kararları belirli AB üye ülkeleri alıyor. Ancak kararların niteliğine göre karar alma sürecinde ağır basan ülkeler değişebiliyor. Bir başka deyişle, değişen ittifak veya koalisyonlardan bahsetmek olası. Örneğin Avro krizinde tüm önemli kararlar Almanya-Fransa ekseninde alınırken, savunma alanında, özellikle de son Libya krizinde Fransa-İngiltere ittifakı ön plana çıkıyor.

Tartışmalarda güçlü üye ülkelerin – tüm AB bütünleşme sürecinde olduğu gibi- AB kararlarında öncü rol oynamasının bir zorunluluk ve ihtiyaç olduğu kabul görülürken, güçlü ülkelerin aldığı kararları diğer ülke ülkelere daha kibar bir şekilde empoze etmelerinin – *anlaşıldığı kadarıyla son zamanlarda bu böyle olmuyor-* gerekliliği ön plana çıkıyor. Peki, önemli kararlar AB Konseyi'nde bazı güçlü ülkelerin liderleri tarafından alınıp diğerlerine empoze ediliyorsa, Lizbon Antlaşması ile ihdas edilen daimi başkanlık mekanizmasının farklı görüşler arasında bir uzlaşma sağlanması yönünde bir başarısından söz edilebilir mi? Bu pek mümkün gözüküyor.

Öyleyse AB'de kararları kim alıyor? AB ilkesel olarak "uluslarüstü" bir nitelik taşıdığı için AB kurumlarının karar alma mekanizmasında etkili olması bekleniyor veya umuluyor. Ancak AB karar alma sürecinde giderek güçlü ülkeler ağır basmaya başlamış durumda. Bazı gözlemciler AB'nin karar alma mekanizmasının yeniden ulus devletlere doğru kaydığını ("renationalisation") belirtirken, bazı çevreler bunun hep böyle olduğunu, AB kurumlarının ancak kendilerine üye ülkeler tarafından tanınan manevra alanında işlevsel olabildiğini öne sürüyorlar.

Ortaya çıkan fiili karar alma yöntemi AB'nin federal bir sistemle, hükümetlerarası sistem arasına bir yerde konumlandığını gösteriyor. Üzerinde herkesin anlaştığı başka bir tespit de AB'de artık ulus devletlerin ve kurumların arasında çok önemli bir karşılıklı bağımlılık ilişkisinin kurulmuş olduğu ve üye devletlerin AB kurumlarından bağımsız olarak var olmalarının artık çok güçleştiği.

Vatandaşlar İnisiyatifi

Lizbon Antlaşması AB'yi vatandaşlar açısından daha demokratik hale getirebilmek için, farklı üye devletlerdeki AB vatandaşlarına 1 milyon imza toplayarak yasa önerisinde bulunma hakkı tanıyor. AB temsilcileri bu hakkın küçümsenmemesi gerektiğini, vatandaşlar inisiyatifinin çok yakında özellikle "genetiği değiştirilmiş organizmalar" ve nükleer enerji konularında hayata geçirileceğini belirtiyorlar. Tartışmalarda AB vatandaşlarına tanınan bu yeni hakkın belirli konularda siyasilerin dikkatini çekme açısından önem taşıdığı vurgulanıyor.

İki Vitesli/Çok Vitesli Avrupa

Avro krizi ile başa çıkma çabalarının da ortaya koyduğu gibi, artık AB'de iki vitesli ve hatta çok vitesli Avrupa yönünde bir gidiş olduğu herkes tarafından kabul edilen bir

gerçek. Özellikle Ekonomik ve Parasal Politikada bazı ülkelerin öncü rol oynayacağı, diğerlerinin de onları takip edeceği söyleniyor. AB'nin Libya krizi karşısında verdiği tepki de "farklılaşmış" bir Avrupa'nın ortaya çıktığı görüşünü bir kez daha teyit ediyor. Artık AB'de esnek bir bütünleşme süreci gözlemlenecek gibi. Lizbon Antlaşması'nda daha da geliştirilen "güçlendirilmiş işbirliği" mekanizmasının uygulamasının yaygınlaşacağı AB gündeminde ağırlık kazanan konulardan biri.

Almanya Sorunsalı

AB'deki son gelişmeler ışığında, özellikle Avro krizi ile mücadele sürecinde Almanya'nın tutumu ülkenin AB içinde bir hâkim güç olarak ortaya çıkması konusunu gündeme getirmiş durumda. Son Libya krizinde Almanya'nın Fransa ve İngiltere ile birlikte hareket etmemesi ve kendi yoluna gitmesi bu tartışmayı alevlendirmiş durumda.

İlginç olan Almanya'nın Avro krizinde "hâkim güç" olarak ortaya çıkarken Ekonomik ve Parasal Birlik'in oluşturulmasında olduğu gibi, AB'nin kuruluşunda ve AB bütünleşme sürecinde – özellikle AB politikalarının finansmanı açısından - oynadığı öncü rolden artık vazgeçmekte olması. Birçok yorumcuya göre Almanya artık diğer bazı üye ülkeler gibi ulusal çıkarlarına ağırlık verecek kadar "rüşünü ispatladığı", bir başka ifadeyle uluslararası meşruiyet kazandığı düşüncesinde. Bazı gözlemciler Almanya'nın AB politikasında ulusal çıkarlarına ağırlık verme yönündeki değişiklikte, ülkede savaş ve savaş sonrası dönemi hatırlamayan bir neslin egemen olmaya başlamasının da etken olduğuna değiniyorlar.

AB'nin Dış Politika Alanındaki Yetersizliği

AB'nin dış politikada "tek bir ses" çıkaramaması yıllardır bir sorun olarak tartışılmakla birlikte, AB'nin "arka bahçesinde", Kuzey Afrika ve Ortadoğu'daki son gelişmeler ve bu gelişmeler karşısında ABD'nin giderek daha "izolasyonist" bir politika izleyerek sorumluluğu AB'ye terk etmesi AB dış politikasının içinde bulunduğu zor durumun daha kapsamlı bir şekilde tartışılmasına yol açıyor. Bütün önemli bölgesel ve küresel krizler karşısında olduğu gibi, Ortadoğu ve Kuzey Afrika'daki son gelişmeler karşısında AB ortak bir tutum, bir strateji belirleyebilmiş değil. Esasında AB'nin belirli bir dış politika stratejisi yok. AB'nin daimi başkanı Herman Van Rompuy'un dış politika konusunda herhangi bir açıklamasını henüz kimse duymamış durumda.

Ortadoğu ve Kuzey Afrika'daki gelişmelerin ya da "Arap baharı"nın AB'nin bölgesel ve belki de küresel bir güç olabilmesi için son şans olduğu, AB'nin kendi arka bahçesindeki bu değişimi yönetememesi, bölgenin demokratikleşme sürecini desteklemek için yeni bir politika geliştirememesi durumunda bölgedeki tüm güvenilirliğini yitireceği özellikle üzerinde durulan bir husus. Ayrıca AB'nin bu bölgedeki ülkelerin hepsi için ayrı stratejiler geliştirmesi gerektiği de söyleniyor. AB'nin dış politikasına yumuşak ve sert gücün bir bileşimini kullanması ve ağırlıklı olarak sivil toplumla ilişkide bulunması gerekliliği tartışılırken, bir yandan da, özellikle ABD bölgesinde etkin olmaktan vazgeçerken AB'nin – İngiltere ve Fransa dışında- askeri kapasitesinin sınırlılığı da önemli bir sorun olarak ortaya çıkıyor.

AB'nin Ortadoğu ve Kuzey Afrika ülkelerindeki son gelişmeler karşısında ABD'nin ikinci dünya savaşı ertesinde Avrupa için geliştirdiğine benzer bir yeniden yapılandırma planı hazırlaması ve bu planın içinde ticaret ve göç gibi konulara da yer verilmesi gerektiği geniş kabul görmekte.

AB'nin önemli bir bölgesel/küresel güç olabilmesi açısından Lizbon Antlaşması ile AB Dışişleri Yüksek Temsilcisine bağlı olarak kurulan ve "AB Dışişleri Bakanlığı" olarak nitelendirilen Avrupa Dış Eylem Gücü (European External Action Service) bir avantaj olarak değerlendirilse de, bu kurumun tek başına AB'yi önemli bir bölgesel ve küresel güç yapmaya yetmeyeceği, öncelikle AB üye devletlerinin dış politika çıkarlarının yakınlaşması gerektiği üzerinde fikir birliği var. Ayrıca Avrupa Dış Eylem Gücü'nün etkin olabilmesi için bölgesel ve küresel krizlere zamanında tepki verebilmesini sağlayacak bir "stratejik planlama birimi" ne sahip olması gerekliliği geniş bir kesim tarafından dile getiriliyor.

Genişleme

Genişleme/derinleşme ikilemi AB için geçerliliğini sürdürüyor olsa da şu anda AB için derinleşmenin çok daha önemli olduğunu gözlemlemek hiç zor değil. AB'nin tarihinin en ciddi mali krizini yaşamakta olması ve Lizbon Antlaşması'nın AB karar alma mekanizmasını 27 üyeliği Birlik'e hazırlayamaması nedeniyle genişleme şu anda AB'nin gündeminde değil. Bir önceki genişlemenin sindirilememiş olması da bunda etken. Bulgaristan ve Romanya'nın üyeliğe tam hazır olmadan – özellikle *yolsuzlukla mücadele* ve *hukukun üstünlüğü* açısından- Birliğe katılması genişleme açısından çok hayırlı olmamış. 27 üyeli AB'de bir iç tutarlılığın olmaması, üye sayısının artması ile birlikte Antlaşma değişikliklerin onay sürecinin iyice zora girmesi AB'nin genişleme konusuna bakışını olumsuz etkileyen unsurlar arasında

Hemen hemen herkes "genişleme"nin AB'nin en önemli başarısı ve en belirgin dış politika araçlarından biri olduğu konusunda görüş birliğine varsa da, "genişleme" nin geleceği konusunda AB'de bir görüş birliği yok. Görüş birliği olan tek konu günün birinde Batı Balkanlar'ın AB'ye üye olmaları. Ancak şu anda bölgenin kendi iç sorunları (*bitmemiş devlet olma süreçleri, hukukun üstünlüğüne ilişkin sorunlar, süregiden ekonomik krizin potansiyel sosyal sonuçları vb*) bu konunun gündeme alınmasını engelliyor. AB üyeliği perspektifi netleşmediği sürece AB koşulları (conditionality) bu ülkelerin dönüşümünde etken olamayarak genişleme sürecinin daha fazla ertelenmesine yol açıyor.

Üzerinde uzlaşılan bir konu AB'nin - *tercihan her bir aday ülkenin kendi özelliklerine göre ayrı ayrı tasarlanmış* - yeni bir genişleme stratejisi/felsefesi geliştirmek zorunda olduğu. Eski genişleme kavramı AB içinde artık geçerli değil.

AB içinde henüz etraflıca tartışılmayan önemli bir konu Avro krizi sonucunda ortaya çıkmaya başlayan iki/çok vitesli AB'nin genişleme üzerindeki olası etkileri. Avro krizinin başını Almanya'nın çektiği bir "çekirdek Avrupa" ortaya çıkarmakta olduğu, bazı ülkelerin – *en azından bir süre-* bir tür "ikinci sınıf" AB üyesi olmaları herkesin malumu. Peki, yeni bir genişleme dalgası söz konusu olduğunda, potansiyel üyelerden "çekirdek Avrupa"nın koşullarına mı, yoksa "ikinci sınıf Avrupa"nın koşullarına mı uymaları beklenecek? Burada belirsizlik sürüyor. Üstlenilmesi beklenen AB müktesebatı hangisi olacak? Bu sorular henüz cevapsız.

Türkiye

Türkiye- AB ilişkilerinin seyrine bakıldığında Türkiye'nin şu anda AB gündeminde hiç yeri olmadığı düşünülebilir. Oysa tam aksine Türkiye AB gündeminde ciddi bir yer kaplıyor.

Türkiye Gündeminden Uzaklaşan AB'nin Karmaşık Gündeminde Neler Var?

Ancak Türkiye'nin birçok açıdan öneminin farkında olan AB'nin ülkeye yönelik ortak bir stratejisi olduğunu söylemek mümkün değil.

Şu anda taraflar arasındaki ilişkilerde belirleyici olan katılım müzakerelerinin sorunları, müzakere edilen fasılların yaklaşık yarısının siyasi nedenlerle bloke edilmesi, Türkiye'de yavaşlayan reform süreci AB'nin gündeminde değil ya da bir başka deyişle AB bu konularda ne yapacağını bilmiyor. Ancak AB dış politikada etkin bir aktör olabilmesi için Türkiye'ye ihtiyaç duyduğunun bilincinde. Özellikle Ortadoğu ve Kuzey Afrika'daki son gelişmeler bu ihtiyacı iyice belirgin hale getirmiş. AB'nin askeri alandaki kapasitesinin sınırlı olması bu ihtiyacı iyice artırıyor.

Ancak AB Türkiye'nin katılım müzakerelerinde "ahde vefa" ilkesine saygı göstermezken, Türkiye'nin – 2010 sonbaharında AB Dışişleri Yüksek Temsilcisi Catherine Ashton tarafından gündeme getirilen- AB ile dış politikada bir "stratejik ortaklık" kurma konusuna ne kadar sıcak bakabileceği de sorgulanıyor. Bazı AB yetkilileri, Türkiye'nin bu konuya pragmatik yaklaşmasını, AB ile kuracağı bir "stratejik ortaklığın" ülkeyi AB'ye daha fazla yaklaştırarak, jeostratejik öneminin iyice belirginleşmesine katkıda bulunacağını ve dolaylı olarak üyelik sürecini kolaylaştıracağını ima ediyorlar. Bazı AB yetkilileri de, Türkiye'ye olan ihtiyacın bilincinde olmalarına rağmen Türkiye'nin hassasiyetini saygıyla karşılayarak dış politikada kurulacak yakın bir işbirliğine herhangi bir ad verilmemesini, bu ilişki herhangi bir şekilde adlandırıldığında Türkiye'nin konuyu üyeliğe alternatif olarak algıladığını ifade ediyorlar. Ancak herkes Türkiye ile özellikle dış politika konusunda resmi veya gayri resmi ama etkin bir diyalog mekanizmasının kurulmasını bir zorunluluk addediyor.

Türkiye konusunda gündeme gelen önemli bir öneri, özellikle Kuzey Afrika'daki "Arap baharı"nda ülkelerin demokratikleşme sürecini sürdürebilir kılmak için AB'nin geliştirmesi gereken yeni stratejide - *örneğin gümrük birliği oluşumunu da içeren yeni bir Akdeniz politikası*- Türkiye ile bir işbirliği yapılmasının önemi. Bu süreçte halkların demokratikleşme sürecinde AB'ye olan ihtiyaçlarının Türkiye'nin konuya sıcak bakmasını sağlayacağı da konuşulmakta.

Bütün bu tartışmalar ışığında AB'nin en önemli güncel sorunlarını şu şekilde sıralamak mümkün:

- Vizyon sahibi liderlik eksikliği;
- Meşruiyet sorunu (AB konuları ulusal politika gündeminde değil bu nedenle meşruiyet krizi iyice derinleşiyor) ;
- AB'nin vatandaşlardan uzaklaşmaya devam etmesi ve vatandaşların AB'ye olan ilgi, destek ve güveninin iyice azalması sonucunda AB üye devletlerinde (*Avusturya, Danimarka, Finlandiya ve Belçika gibi*) AB karşıtı, milliyetçi popülist partilerin yükselmesi;
- AB'nin çeşitli nedenlerle dış politika alanındaki yetersizliği.

Türkiye kendi geleceğini gerçekten AB içinde görüyorsa ve AB'de hak ettiği konumu kazanmak istiyorsa sadece Türkiye-AB ilişkilerini tartışmakla kalmamalı, bu tartışmalara katılmalı ve AB'nin geleceği konusunda fikir yürütmelidir. Böyle bir tutum Türkiye'nin AB üyeliği hedefi konusundaki inandıcılığını artıracaktır.